

საქართველოს
კონკურენციის
ეროვნული სააგენტო

**„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის
მე-10 მუხლზე სააგენტოს მიერ მიღებული
გადაწყვეტილებების მიმოხილვა**

გზამკვლევი დოკუმენტი

2022

სარჩევი

- 3 შესავალი
- 5 შემოსავლების სამსახურის საქმე
- 7 “ოპტიმალ გრუპ +“-ის საქმე
- 9 “ინტერტექნიკის“ საქმე
- 11 ფარმაცევტული პროდუქციის რეგისტრაციის საქმე
- 13 სასკოლო ავტობუსების საქმე
- 15 ბათუმის მერიის საქმე
- 17 დაზღვევის საქმე №1.
- 19 დაზღვევის საქმე №2.
- 21 დაზღვევის საქმე №3.
- 23 ტექნიკური ინსპექტირების საქმე
- 26 „ჯიპიაი ჰოლდინგის“ საქმე

შესავალი

საქართველოს კონსტიტუციის მე-6 მუხლის თანახმად „სახელმწიფო ზრუნავს თავისუფალი და ღია ეკონომიკის, თავისუფალი მენარმეობისა და კონკურენციის განვითარებაზე“¹. აღნიშნული ნორმით განმტკიცებულია თავისუფალი მენარმეობისა და კონკურენციის უფლება, რომელიც იცავს ეკონომიკურ აგენტებს სახელმწიფოს მხრიდან გაუმართლებელი ბარიერების დაწესებისგან. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, თავისუფალ კონკურენციასა და ბაზრის სტრუქტურას საფრთხეს უქმნის სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ნებისმიერი ღონისძიება, რომელიც უპირატეს მდგომარეობაში აყენებს რომელიმე ეკონომიკურ აგენტს და ბაზრის მონაწილეებისთვის ქმნის არათანაბარ პირობებს.²

საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებული თავისუფალი მენარმეობისა და კონკურენციის უფლება სახელმწიფოს უკრძალავს ისეთი სუბიექტური, შერჩევითი და არათანაბარი მიდგომების გამოყენებას, რომლებიც შეზღუდავს კონკურენციას. კონსტიტუციით გარანტირებული ეს უფლება განმტკიცებულია „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონში. კანონის მე-10 მუხლის მიხედვით სახელმწიფო ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების, მუნიციპალიტეტის ორგანოს, სხვა ადმინისტრაციულ ორგანოს ეკრძალება ისეთი ქმედებების განხორციელება, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიოს საბაზრო კონკურენციის შესუსტება/შეზღუდვა. ხსენებული ქმედებები შესაძლოა გამოვლინდეს სხვადასხვა ფორმით.

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლით გათვალისწინებულ აკრძალულ ქმედებებს მიეკუთვნება³:

- კავშირის, ასოციაციის, გაერთიანების ან სხვა სახის სამენარმეო სტრუქტურის შექმნა, თუ ეს იწვევს კონკურენციის შესუსტებას ან შეზღუდვას;
- ეკონომიკური აგენტისთვის ისეთი შეღავათის დაწესება, რომელიც მას კონკურენტებთან ან პოტენციურ კონკურენტებთან შედარებით უპირატესობას ანიჭებს და ზღუდავს კონკურენციას;
- ეკონომიკური აგენტის ეკონომიკური საქმიანობის ან/და დამოუკიდებლობის აკრძალვა, შეჩერება ან სხვაგვარად შეფერხება;
- საქონლის წარმოების ან რეალიზაციის მონოპოლიზაციისთვის სახელმწიფო სტრუქტურის შექმნა ან არსებული სახელმწიფო სტრუქტურისთვის ისეთი უფლებამოსილების მინიჭება, რომელიც შეზღუდავს კონკურენციას;
- ისეთი გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც ეკონომიკურ აგენტს დომინანტურ მდგომარეობას უქმნის, რაც არსებითად ზღუდავს თავისუფალ ფასწარმოქმნასა და კონკურენციას.

¹საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციური კანონი - საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 6, საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 31-33, 24/08/1995, კონსოლიდირებული ვერსია: 29.06.2020, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3HApEra>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

²საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო, გადაწყვეტილება №2/11/747, 14.12.2018, პარ. 4.

³„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლის აღნიშნული რედაქცია ჩამოყალიბებულია 2020 წელს კანონში განხორციელებული ძირეული ცვლილებების შედეგად. აღსანიშნავია, რომ მე-10 მუხლის ამჟამინდელ და ცვლილებამდე არსებულ რედაქციებს შორის არსებობს გარკვეული განსხვავებები.

აღსანიშნავია, რომ მე-10 მუხლის შესაბამისად აკრძალული ქმედებების ყველა შემადგენლობა შეიცავს დათქმას - „გარდა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევებისა“. ეს გულისხმობს, რომ ხსენებული მუხლის სუბიექტს დარღვევად არ შეეარაჩება ამავე მუხლით გათვალისწინებული ისეთი ქმედება, რომლის განხორციელებასაც საქართველოს კანონმდებლობა ითვალისწინებს. საქართველოს კანონმდებლობაში მოიაზრება საქართველოს ყველა საკანონმდებლო ან კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტი. ეს გულისხმობს, რომ სახელმწიფო უწყებები არ არიან პასუხისმგებელი ამგვარი ტიპის ქმედებებზე, რომელიც გათვალისწინებულია საქართველოს კანონმდებლობით, მიუხედავად საბაზრო კონკურენციაზე მათი შესაძლო ნეგატიური ეფექტისა. საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო) ერთ-ერთ გადანყვეტილებაში განმარტავს, რომ „ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული ნებისმიერი გადანყვეტილება, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდის კონკურენციის კანონთან და უშუალოდ არ გამომდინარეობს ქვეყანაში მოქმედი კანონმდებლობიდან, სცილდება ამ ორგანოს დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებს“⁴. შესაბამისად, სწორედ ეს უკანასკნელი შემთხვევა წარმოადგენს კანონის მე-10 მუხლის მოქმედების სფეროს და სააგენტოს შეფასების საგანს.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც წინამდებარე გზამკვლევის ფარგლებში საჭიროებს დაზუსტებას, არის კანონის მე-10 მუხლის სუბიექტების დაკონკრეტება. „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონში 2020 წელს არაერთ მუხლთან დაკავშირებით განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები. ერთ-ერთი იყო სწორედ მე-10 მუხლი, რომლის ფარგლებიც, მუხლის სუბიექტთა წრე გაფართოვდა და მათ ჩამონათვალს დაემატა - „სხვა ადმინისტრაციული ორგანო“. შესაბამისად, კანონის მოქმედი რედაქციით, მე-10 მუხლის სავარაუდო დამრღვევ სუბიექტებში მოიაზრება სახელმწიფო ხელისუფლების, აჭარისა და აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების, მუნიციპალიტეტის ორგანოები და სხვა ადმინისტრაციული ორგანოები. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ პუნქტის მიხედვით, ადმინისტრაციული ორგანო არის ყველა სახელმწიფო ან მუნიციპალიტეტის ორგანო/დანესებულება, საჯარო სამართლის იურიდიული პირი (გარდა პოლიტიკური და რელიგიური გაერთიანებებისა), აგრეთვე ნებისმიერი სხვა პირი, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე ასრულებს საჯარო სამართლებრივ უფლებამოსილებებს.⁵ შესაბამისად, სახელმწიფო ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკების და მუნიციპალიტეტის ორგანოების გარდა, კანონის მე-10 მუხლის სავარაუდო დამრღვევი შეიძლება იყოს ნებისმიერი საჯარო უწყობა, საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, კერძო სამართლის იურიდიული პირი თუ სხვა პირი, რომელიც სახელმწიფოსგან უფლებამოსილებების დელეგირების საფუძველზე საჯარო უფლებამოსილებას ახორციელებს.

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლით გათვალისწინებული სავარაუდო კანონდამრღვევი სუბიექტები:

- სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები;
- ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების ორგანოები;
- მუნიციპალიტეტის ორგანოები;
- სხვა ადმინისტრაციული ორგანო.

⁴საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო, ბრძანება №04/216, 07.08.2018, გვ. 44, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3HioAGV>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

⁵საქართველოს კანონი - საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ პუნქტი, საქართველოს პარლამენტი, 25.06.1999, კონსოლიდირებული ვერსია: 30.12.2021

საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტოს პრაქტიკაში საკმაოდ ხშირად გვხვდება კანონის მე-10 მუხლთან დაკავშირებით წარმოებული მოკვლევები და თითქმის ყველა მათგანში დადასტურებულია დარღვევის არსებობა. კერძოდ, 2015-2021 წლებში, სააგენტომ განახორციელა 11 მოკვლევა სახელმწიფო უწყებების/ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მხრიდან კონკურენციის დარღვევის ფაქტებზე. წინამდებარე დოკუმენტის მომდევნო თავებში მოკლედ იქნება განხილული თითოეული საქმე, მათი ფაქტობრივი გარემოებები და სააგენტოს სამართლებრივი შეფასება.

შემოსავლების სამსახურის საქმე⁶

პირველი გადაწყვეტილება, რომელიც სააგენტომ კანონის მე-10 მუხლის დარღვევის ფაქტზე მიიღო ეხებოდა სსიპ - შემოსავლების სამსახურის მიერ კონკურენციის შეზღუდვას. სააგენტომ მოკვლევა დაიწყო შპს „ჯორჯიან ტრანს ექსპედიცია-ფოთის“ განცხადების საფუძველზე, რომელიც აპელირებდა შემოსავლების სამსახურის მხრიდან მისი ერთ-ერთი კონკურენტი კომპანიის მიერ ბაზარზე მონოპოლიური მდგომარეობის დაკავებისთვის ხელშეწყობის ფაქტზე. განმცხადებლის მითითებით, 2011 წლიდან მოყოლებული, საბაჟო ორგანოები უარს აცხადებდნენ მათ ტერიტორიაზე მყოფი იმ კონტეინერების მიმართ საბაჟო პროცედურების განხორციელებაზე, რომლებშიც განთავსებული იყო ავტომანქანები, თუ ეს კონტეინერები, საბაჟო პროცედურების განსახორციელებლად, არ იქნებოდა შეყვანილი მისი კონკურენტის სანყოფში.

სააგენტომ დაადგინა, რომ განმცხადებელს ჰქონდა შემოსავლების სამსახურის მიერ გაცემული საბაჟო სანყოფის საქმიანობის სანებართვო მოწმობა და ახორციელებდა ტვირთების სატერმინალო მომსახურებას. ანალოგიურ მოწმობას ფლობდა მისი კონკურენტი - შპს „ინლენდ კონტეინერ ტერმინალი“ და ფოთის ტერიტორიაზე ამაზე საქმიანობის განმახორციელებელი 20-მდე სხვა პირიც. მიუხედავად აღნიშნულისა, შემოსავლების სამსახური მოითხოვდა ავტომობილებით დატვირთული კონტეინერების წარდგენას გაფორმების ეკონომიკურ ზონაში (შემდგომში - „გეზი“), ხოლო შემდგომ, „გეზში“ წარდგენილი ტვირთის შეტანას - შპს „ინლენდ კონტეინერ ტერმინალის“ ტერიტორიაზე, სადაც ზოგად დეკლარირებასთან ერთად, საქონელზე ხორციელდებოდა იმავე სახის სატერმინალო მომსახურება, რასაც ეწეოდა განმცხადებელი.

მოკვლევის პროცესში, შემოსავლების სამსახურის წარმომადგენელთა მხრიდან, სადავოდ არ გამხდარა საავტომობილო-საკონტეინერო ტვირთებთან მიმართებაში მხოლოდ შპს „ინლენდ კონტეინერ ტერმინალის“ ტერიტორიით სარგებლობის ფაქტი. უწყება განმარტავდა, რომ „გეზი“ მდებარეობს ფოთის ნავსადგურის მახლობლად და ვინაიდან საბაჟო პროცედურების განსახორციელებლად საჭიროა შესაბამისი ინფრასტრუქტურა, ნაწილობრივ გამოიყენება ხსენებული კომპანიის ტერიტორია. აღნიშნულის შედეგად, ყველა საჭირო პროცედურა ერთ სივრცეში ხორციელდება, რაც იწვევს მომხმარებელთათვის მაქსიმალური კომფორტის შექმნასა და ადმინისტრაციული რესურსების დაზოგვას. შემოსავლების სამსახური ასევე მიუთითებდა, რომ 2011 წლამდე, გეზის გახსნამდე, საბაჟო პროცედურები ტარდებოდა სხვადასხვა საბაჟო სანყოფის ტერიტორიაზე, რაც გართულებებს იწვევდა და რიგ შემთხვევებში, ადგილი ჰქონდა ტერმინალების მხრიდან კანონით განსაზღვრული ვალდებულებების არაჯეროვნად შესრულების ფაქტებსაც.

⁶საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო, ბრძანება №40, 30.03.2015. ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3kQyGaF>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

სააგენტომ მიიჩნია, რომ „შემოსავლების სამსახურმა შპს „ჯორჯიან ტრანს ექსპედიცია – ფოთისთვის“ საბაჟოსაწყოების სანებართვო მოწოდების გაცემით, ამუკანასკნელს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით მისცა სასაწყო საქმიანობის განხორციელების უფლება და დაადასტურა მისი შესაბამისობა კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მოთხოვნებთან {...} შესაბამისად, თუ რომელიმე ნებართვის მფლობელი არ ასრულებს კანონმდებლობით მასზე დაკისრებულ მოვალეობას, შემოსავლების სამსახურის, როგორც ნებართვის გამცემი ორგანოს სამართლებრივ ბერკეტს წარმოადგენს პირის დაჯარიმება ან მისთვის ნებართვის გაუქმება“⁷.

სააგენტოს პოზიციით, შემოსავლების სამსახურის მხრიდან, ზოგადი განმარტების გაკეთება განმცხადებლის ტერმინალში სათანადო პირობების არარსებობის შესახებ, არ ამართლებდა საავტომობილო-საკონტეინერო ტვირთებთან მიმართებაში მხოლოდ ერთი საწარმოს ტერმინალით სარგებლობის ფაქტს, იმ პირობებში, როდესაც მას, როგორც შესაბამისი ლიცენზიის გამცემ ორგანოს, შპს „ჯორჯიან ტრანს ექსპედიცია – ფოთისთვის“ არ წაუყენებია კონტროლის პროცედურებისათვის აუცილებელი რაიმე სახის დამატებითი მოთხოვნები.

როგორც სააგენტოს გადაწყვეტილებებშია მითითებული, „სააგენტოს თვითმიზანს არ წარმოადგენს, რომ შეფერხდეს ან გაუარესდეს საბაჟო პროცედურების განხორციელება და მომსახურების ხარისხი, თუმცა, კონკურენციის სამართლის მიზნებისათვის, ბაზარზე მოქმედი სუბიექტებისათვის თანაბარი პირობების შექმნის უზრუნველსაყოფად, შემოსავლების სამსახურმა უნდა დაადგინოს ერთიანი პირობები ყველა ეკონომიკური აგენტისათვის“⁸.

ხსენებული გადაწყვეტილება იყო პირველი, რომელშიც ასევე პრაქტიკულად იქნა განმარტებული კანონის მე-10 მუხლის თითოეულ ქვეპუნქტში მითითებული ჩანაწერი „გარდა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევებისა“. მოკვლევის ფარგლებში, სფეროს მარეგულირებელი კანონმდებლობის ანალიზზე დაყრდნობით, სააგენტომ იმსჯელა, ხომ არ იყო შემოსავლების სამსახურის ქმედება – მის მიერ ერთი კონკრეტული კომპანიისათვის უპირატესობის მინიჭების ფაქტი – გამონვეული კანონმდებლობაში არსებული რაიმე სახის ჩანაწერით, თუმცა მიიჩნია, რომ მსგავს ნორმას კანონმდებლობა არ ითვალისწინებდა და ხსენებული მიდგომა მხოლოდ უწყების მხრიდან დამკვიდრებულ პრაქტიკას წარმოადგენდა. ამდენად, შემოსავლების სამსახურის ქმედება სააგენტომ შეაფასა, როგორც ეკონომიკური აგენტის სამწარმოო საქმიანობის შეფერხება და ასევე, სხვა ეკონომიკური აგენტის მონოპოლიური მდგომარეობის შექმნა (მე-10 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტები)⁹, რაც არსებითად ზღუდავს თავისუფალ ფასწარმოქმნასა და კონკურენციას.

სააგენტოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში აღნიშნულია, რომ შემოსავლების სამსახურმა, საავტომობილო-საკონტეინერო ტვირთების სატერმინალო მომსახურების ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტებისათვის თანაბარი კონკურენტული გარემოს შექმნის მიზნით, უნდა უზრუნველყოს დარღვევის ფაქტების აღმოფხვრა და მისი ქმედების კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა.

სააგენტოს გადაწყვეტილება სრულად გაიზიარა ყველა ინსტანციის სასამართლომ და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

⁷ სააგენტო, ბრძანება №40, გვ.: 21-22.

⁸ იქვე, გვ. 22

⁹ 2020 წელს „კონკურენციის შესახებ“ კანონში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად მე-10 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტში ტერმინი „მონოპოლიური მდგომარეობის შექმნა“ შეიცვალა ტერმინით „დომინანტური მდგომარეობის შექმნა“.

„ოპტიმალ გრუპ +“-ის საქმე¹⁰

სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების მხრიდან კანონის მე-10 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის მასობრივად დარღვევის ფაქტი დადასტურდა სააგენტოს მიერ წარმოებული მოკვლევის შედეგად, რომელიც შპს „ოპტიმალ გრუპ +“-ის განცხადების საფუძველზე წარიმართა.

საკითხი შეეხებოდა საპროექტო/სამშენებლო/საინჟინრო სამუშაოების შესყიდვის მიზნით გამოცხადებულ ტენდერებში დანესებულ მოთხოვნას, რომელიც ითვალისწინებდა მხოლოდ სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს (შემდგომში – ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო) მიერ გაცემული დასკვნის წარდგენის შესაძლებლობას.

როგორც საქმის გარემოებების შესწავლის შედეგად დადგინდა, სსიპ – აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს – აკრედიტაციის ცენტრის განკარგულების საფუძველზე, განმცხადებელს მინიჭებული ჰქონდა აკრედიტაცია, როგორც ინსპექტირების ორგანოს. აკრედიტაციის მონმობის შესაბამისად, განმცხადებელს ეძლეოდა საპროექტო/სამშენებლო/საინჟინრო სამუშაოების სფეროში სხვადასხვა სახის ინსპექტირების განხორციელების უფლება. იმ პერიოდისათვის, შპს „ოპტიმალ გრუპ +“ წარმოადგენდა აღნიშნულ სფეროში შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოს მიერ აკრედიტებულ ერთადერთ სუბიექტს.

საქმის მოკვლევის პროცესში სსიპ – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ერთიანი ელექტრონული სისტემის ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ განმცხადებლის მიერ აკრედიტაციის მონმობის მიღებიდან, კერძოდ 2014 წლის 17 დეკემბრიდან 2015 წლის 20 აპრილამდე გამოცხადებული 169 ტენდერიდან 47 შემთხვევაში შემსყიდველის მიერ იმპერატიულად იყო მოთხოვნილი მხოლოდ ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნა, რაც კომპანიას ართმევდა შესაძლებლობას, მსგავსი შესყიდვების შემთხვევაში, განეხორციელებინა საკუთარი მომსახურების მიწოდება.

სააგენტოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებაში განვითარებულია მსჯელობა ექსპერტიზისა და ინსპექტირების ცნებების შინაარსობრივ მხარესთან დაკავშირებით, ვინაიდან ექსპერტიზის ეროვნულმა ბიურომ სადავო გახადა განმცხადებლისა და მათი სამოქმედო სფეროს იდენტურობის საკითხი. სახელდობრ, ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს წარმომადგენლები აპელირებდნენ იმ გარემოებაზე, რომ ექსპერტიზა და ინსპექტირება სამართლებრივად და შინაარსობრივად წარმოადგენს სხვადასხვა პროცესს, ბიუროს კანონმდებლობის შესაბამისად აქვს მინიჭებული საპროექტო/სამშენებლო/საინჟინრო სფეროში საექსპერტო საქმიანობის განხორციელების უფლებამოსილება და განმცხადებლისგან განსხვავებით, იგი ამ ნაწილში აკრედიტაციას არ საჭიროებს.

შესაბამისი ბაზრის განსაზღვრის მიზნებისათვის, სააგენტო დაეყრდნო შიდა კანონმდებლობისა და საერთაშორისო სტანდარტების ანალიზს, ასევე აკრედიტაციის ცენტრის განმარტებას და მიუხედავად ექსპერტიზისა და ინსპექტირების ცნებებს შორის არსებული ტერმინოლოგიური განსხვავებისა, მიიჩნია, რომ შინაარსობრივად და სამართლებრივად ისინი წარმოადგენენ თანაბარი ძალის მქონე დოკუმენტებს. აღნიშნულის გათვალისწინებით, განმცხადებელი და ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო, მოკვლევის მიზნებისათვის, მიჩნეულ იქნენ ერთი ბაზრის მონაწილე სუბიექტებად (კონკურენტებად).

მიღებულ გადაწყვეტილებაში, სააგენტო უთითებს, რომ თითოეული პირს შეუძლია ნების თავისუფალი გამოხატვის ფარგლებში, სახელშეკრულებო ურთიერთობა დაამყაროს მისთვის მისაღებ სუბიექტთან. თუმცა, სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობა აღნიშნულ უფლებას გარკვეულ ჩარჩოში აქცევს და ავალდებულებს შემსყიდველ ორგანიზაციებს, რომ მათ მიერ

¹⁰სააგენტო, ბრძანება №45, 22.04.2015, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3W0JC5T>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

ამა თუ იმ კონტრაქტის არჩევა მოხდეს თანაბარ კონკურენტულ გარემოში. განხილული საქმის გარემოებებთან მიმართებაში კი სააგენტო განმარტავს, რომ „თითოეულ იმ შემთხვევაში, როდესაც შემსყიდველი ორგანიზაცია მიუთითებს, რომ სჭირდება ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიერ გაცემული დასკვნა, ადგილი აქვს მონოპოლიზაციის ფაქტს, რასაც შემდგომ, ამ მომსახურების განწვევის ბაზარზე აქვს კონკურენციის არსებითი შეზღუდვის ეფექტი.“¹¹

ამდენად, ზემოაღნიშნული მსჯელობის გათვალისწინებით, სააგენტომ დაადგინა, რომ საპროექტო/სამშენებლო/საინჟინრო სამუშაოების შესყიდვის მიზნით გამოცხადებულ ტენდერებში მხოლოდ ერთი კონკრეტული პირის მიერ შედგენილი შესაბამისობის დოკუმენტის წარმოდგენის მოთხოვნით, შემსყიდველი ორგანიზაციების მხრიდან ადგილი ჰქონდა კანონის მე-10 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის დარღვევის ფაქტს. მიუხედავად ამისა, გადანყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ სააგენტო „ვერ დაავალდებულებს შემსყიდველ ორგანიზაციებს, სამშენებლო სამუშაოების შესაფასებლად მიიღონ ბაზარზე მოქმედი ყველა სუბიექტის დასკვნა, რადგან ეკონომიკური აგენტებისათვის კონკურენტული გარემოს შექმნის უზრუნველსაყოფად სააგენტოს მიერ მიღებულმა გადანყვეტილებამ არ უნდა დააყენოს საფრთხის ქვეშ შემსყიდველი ორგანიზაციების კანონიერი ინტერესები და არ უნდა შეაფერხოს მათი საქმიანობა. შესაბამისად, ორივე მხარის ინტერესების დაცვის თვალსაზრისით, შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა შესაძლებელია მოითხოვონ პრეტენდენტებისაგან ისეთი სუბიექტების მიერ გაცემული დასკვნის წარმოდგენა, რომელთა კომპეტენტურობა დადასტურებული და აღიარებულია – ერთი მხრივ, აკრედიტაციით, ხოლო, მეორე მხრივ, საქართველოს კანონმდებლობით“.¹²

საბოლოოდ, სააგენტომ მიუთითა, რომ სახელმწიფო შესყიდვებში მონაწილე შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა სატენდერო დოკუმენტაციაში მოთხოვნა შესაძლოა ჩამოაყალიბონ შემდეგი ფორმულირებით: „სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო ან სხვა აკრედიტებული პირი“ ან სხვა იმგვარი ფორმით, რომელიც გამორიცხავს პრეტენდენტთა მიერ მხოლოდ ერთი კონკრეტული პირის მიერ გაცემული დასკვნის შეთავაზების პირობას“.¹³

სააგენტოს აღნიშნული გადანყვეტილება არ გასაჩივრებულა და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

¹¹ იქვე, გვ. 30.

¹² იქვე, გვ. 31.

¹³ იქვე, გვ. 32.

„ინტერტექნიკის“ საქმე ¹⁴

ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მხრიდან სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელებისას კონკურენციის დარღვევის ფაქტს ეხებოდა სააგენტოს მიერ ჩატარებული მოკვლევა, რომელიც შპს „ინტერტექნიკის“ განცხადების საფუძველზე წარიმართა.

საკითხი შეეხებოდა ხაშურის, აბაშისა და ასპინძის მუნიციპალიტეტების გამგეობების მიერ გამოცხადებულ ტენდერებს, რომლებიც ითვალისწინებდა მინის სათხრელი და სახაპავი მანქანების შეძენას. აღნიშნული ტენდერების პირობების თანახმად, ტექნიკის მწარმოებელი ასევე უნდა ყოფილიყო ტექნიკის ძრავისა და გადაცემათა კოლოფის მწარმოებელიც. განმცხადებლის პოზიციით, აღნიშნული პირობა არაკონკურენტულ გარემოს ქმნიდა ტენდერში მონაწილე სხვა ეკონომიკური აგენტებისათვის და წარმოადგენდა ბაზარზე შესვლის გაუმართლებელ ბარიერს. გარდა აღნიშნულისა, სააგენტომ დამატებით შეისწავლა სატენდერო მოთხოვნები, რომელიც უკავშირდებოდა პრეტენდენტთა გამოცდილებას აღნიშნულ სფეროში (10-დან 20 ერთეულამდე ტექნიკის მიწოდების გამოცდილება), სერვისცენტრების რაოდენობასთან დაკავშირებულ პირობებს და კვალიფიკაციის დასადასტურებლად მოთხოვნილ ბრუნვის მოცულობას (3 მლნ ლარი).

მოკვლევის პროცესში, შესაბამის ბაზარზე არსებული ვითარების შესწავლისა და პოტენციურ მიმწოდებელთა გამოვლენის მიზნით, სააგენტომ დაამუშავა სსიპ – შემოსავლების სამსახურიდან მიღებული მონაცემები სპეცტექნიკის იმპორტიორი კომპანიების, მათ მიერ იმპორტირებული ტექნიკის ოდენობისა და ფასების შესახებ. როგორც აღმოჩნდა, შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ დაწესებული სატენდერო მოთხოვნები, მინიმუმ 5-ჯერ ამცირებდა პოტენციურ მიმწოდებელთა წრეს და ხშირად ამ სავარაუდო მიმწოდებელთა რიცხვი 1 ან 2 ეკონომიკურ აგენტს არ აღემატებოდა.

უნდა აღინიშნოს, რომ შესაბამისი დარღვევის დასადასტურებლად სააგენტო მხოლოდ პოტენციურ მიმწოდებელთა რიცხვის მინიმუმამდე შემცირების ფაქტს არ დაყრდნობია. როგორც სააგენტოს გადანყვეტილებაში ვკითხულობთ: „კონკურენციის კანონმდებლობის შეზღუდვა არ შეიძლება გამოხატული იყოს მხოლოდ იმაში, რომ სატენდერო მოთხოვნებს მხოლოდ მცირე რაოდენობის (ერთეული) კომპანია აკმაყოფილებს, თუმცა არც იმის უარყოფა შეიძლება, რომ სატენდერო მოთხოვნები წარმოადგენს ბაზარზე შესვლის ბარიერს, რომელიც კონკურენციის პრინციპების დაცვით უნდა იქნას დაწესებული. სააგენტოს პოზიციით, ბარიერების შესაბამისობა კონკურენციის პრინციპებთან გამოიხატება მათ მიზანშეწონილობაში და ლეგიტიმური მიზნის მიღწევისთვის გამოსადეგობაში“.¹⁵

ამდენად, შესაბამისი დარღვის ექსპერტების მონაწილეობით, სააგენტომ შეისწავლა: 1) იყო თუ არა შესასყიდი პროდუქციის სათანადო ხარისხთან მიმართებით რელევანტური და კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობის პრინციპების დაცვით განხორციელებული ყველა ის მოთხოვნა, რომელიც შეიმუშავა შემსყიდველმა ორგანიზაციამ; 2) თუ გარკვეული მოთხოვნები არ იყო რელევანტური ზემოაღნიშნულ ჭრილში, გამოიწვია თუ არა ამათ ერთი ან რამდენიმე ეკონომიკური აგენტისათვის ისეთი მდგომარეობის შექმნა, რომელიც მას საშუალებას აძლევდა არსებითი გავლენა მოეხდინა ბაზარზე, რითაც შეიზღუდა კონკურენცია და თავისუფალი ფასწარმოქმნა.

ხსენებული ანალიზის შედეგად, სააგენტომ დაადგინა, რომ „შემსყიდველი ორგანიზაციების წინაშე მდგარი საჭიროებებისა და მიზნების მისაღწევად (ხარისხიანი და გამძლე პროდუქციის

¹⁴სააგენტო, ბრძანება №113, 07.08.2015. ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/406f5nZ>, ნვდომის თარიღი: 26.07.2022

¹⁵სააგენტო, ბრძანება №113, გვ. 31.

შესყიდვა) არარელევანტურია ძრავისა ან/და გადაცემათა კოლოფის მწარმოებელთან დაკავშირებული მოთხოვნა. ასევე, გონივრულობის ფარგლებში და კონკურენციის დაცვის პრინციპებთან თანხვედრაში არ არის გამოცდილებასთან დაკავშირებული ადმინისტრაციული ბარიერი 20 ერთეული ტექნიკის მიწოდების გამოცდილებისა და 3.000.000 (სამი მილიონი) ლარის ოდენობის ბრუნვის მოთხოვნის შესახებ“.¹⁶

სააგენტომ ასევე მიიჩნია, რომ აშკარა იყო თავისუფალი ფასწარმოქმნის შეზღუდვა, რაზეც მეტყველებდაის გარემოება, რომ როგორც აბაშის, ასევე ხაშურისა და ასპინძის მუნიციპალიტეტების მიერ გამოცხადებულ ტენდერებში გაიმარჯვა ერთმა და იმავე კომპანიამ, გამოცხადებული სავარაუდო შესყიდვის ფასით. როგორც გადანყვეტილებაშია აღნიშნული, ვაჭრობის სამივე რაუნდის განმავლობაში გამარჯვებულ კომპანიაზე ნაკლები შეთავაზებები ჰქონდა გაკეთებული სხვა პრეტენდენტებს, თუმცა გამარჯვებულ კომპანიას არ დაუფიქსირებია არც ერთი ბიჯით ნაკლები შეთავაზება, რაც მიუთითებდა იმაზე, რომ აღნიშნული კომპანიისთვის პრაქტიკულად არ არსებობდა კონკურენციული წნეხი, ვინაიდან იგი წარმოადგენდა პრეტენდენტთა იმ უმცირეს ნაწილს, რომელიც სრულად აკმაყოფილებდა სატენდერო მოთხოვნებს.

გემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააგენტომ მიიჩნია, რომ აბაშის, ასპინძის და ხაშურის მუნიციპალიტეტების გამგეობების მხრიდან ადგილი ჰქონდა კანონის მე-10 მუხლის “ე” ქვეპუნქტის დარღვევას.

სააგენტოს აღნიშნული გადანყვეტილება არ გასაჩივრებულა და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

¹⁶ იქვე, გვ.: 37-38.

ფარმაცევტული პროდუქციის რეგისტრაციის საქმე ¹⁷

ა(ა)იპ „ალიანსი პროგრესული ჯანდაცვისათვის“ მიერ წარდგენილი განცხადების საფუძველზე, სააგენტომ განიხილა სსიპ - სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს (შემდგომში - რეგულირების სააგენტო) მხრიდან კანონის მე-10 მუხლის დარღვევის ფაქტი. განმცხადებლის პოზიციით, უწყების მხრიდან ადგილი ჰქონდა განვითარებულ ქვეყნებში რეგისტრირებული ფარმაცევტული პროდუქტის განსხვავებული შეფუთვა-მარკირებით შემოტანის (ე.წ. პარალელური იმპორტი) მარეგულირებელი დებულებების კონკურენციის კანონმდებლობის საწინააღმდეგო ინტერპრეტაციას, რეგისტრაციის პროცესში ბიზნესისადმი შერჩევით დამოკიდებულებასა და რიგი კომპანიების ლობირებას.

როგორც სააგენტოს გადანყვეტილებაში ვკითხულობთ, რეგულირების სააგენტო „ახორციელებს სახელმწიფო კონტროლს ფარმაცევტული პროდუქტის ქართულ ბაზარზე დაშვებასთან მიმართებით. ამ კონტროლის განხორციელებისას მიღებული გადანყვეტილებები - თანხმობები და უარები - კი გავლენას ახდენენ კონკრეტული ეკონომიკური აგენტების საბაზრო მდგომარეობაზე, რადგან მათ სწორედ რეგულირების სააგენტოს გადანყვეტილებების საფუძველზე ეძლევათ (ან პირიქით, ეკრძალებათ) საქართველოს ფარმაცევტულ ბაზარზე შესვლისა და სხვათათვის კონკურენციის განწევის უფლება“.¹⁸

კონკურენციის კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტის შესაფასებლად, სააგენტომ შეისწავლა ფარმაცევტული პროდუქტების რეგისტრაციის საკითხები, შესაბამისი სამართლებრივი რეგულირება და პროცედურები, რეგისტრაციაზე უარის თქმის მიზეზები, სტატისტიკური მაჩვენებლები და დაადგინა, რომ მოკვლევის პროცესში არ გამოიკვეთა რაიმე ცალსახა მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა რეგულირების სააგენტოს მხრიდან პარალელური იმპორტის მიზანმიმართულად შეზღუდვის ფაქტს. სააგენტო მიუთითებს, რომ „საქმე გვაქვს პროდუქტის სპეციფიკურ სახეობასთან (ფარმაცევტულ პროდუქტთან), რომლის ეფექტიანობა, ხარისხი და უსაფრთხოება განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ატარებს ამ უკანასკნელის მომხმარებლისათვის. შესაბამისად, რიგ შემთხვევებში, რეგულირების სააგენტოს მხრიდან კონკურენციის შეზღუდვა ხსენებული ფაქტორების უზრუნველყოფის ხარჯზე შესაძლოა გამართლებულიც კი იყოს“.¹⁹

გემოლნიშნული შეფასების პარალელურად, სააგენტოს გადანყვეტილებაში განხილულია რეგულირების სააგენტოს მხრიდან ერთი კონკრეტული ფარმაცევტული პროდუქტის რეგისტრაციის საკითხისადმი არათანასწორი მიდგომა, როდესაც, ერთსა და იმავე პირობებში მყოფი 2 კომპანიიდან ერთს თანხმობა ეთქვა პროდუქტის რეგისტრაციასა და უწყებრივ რეესტრში დამატებაზე, ხოლო მეორეს - უარი. ამასთან, ხსენებული 2 გადანყვეტილება მიღებული იქნა 3-კვირიან შუალედში, იდენტური კანონმდებლობის მოქმედების პირობებში.

რეგულირების სააგენტომ ხსენებული ფაქტის მიზეზად შეცდომა დაასახელა, განმეორებით გადაამოწმა დოკუმენტაცია და შემსრულებლის მიმართ დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების გადანყვეტილება მიიღო.

აღწერილი შემთხვევა სააგენტომ განიხილა, როგორც კანონის მე-10 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული “სხვა შეღავათის“ დაწესება, რამაც თანასწორ პირობებში მყოფი კომპანიებიდან ერთ-ერთი კონკურენტთან მიმართებით პრივილეგირებულ მდგომარეობაში

¹⁷ სააგენტო, ბრძანება №168, 30.09.2016. ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/40ez8j2>, ნვდომის თარიღი: 26.07.2022.

¹⁸ იქვე, გვ. 73.

¹⁹ იქვე, გვ. 84.

ჩააყენა. სააგენტომ ჩათვალა, რომ სახეზე იყო არსებითად თანასწორი შემთხვევებისადმი არათანასწორი მიდგომა და ასევე განავითარა მსჯელობა დარღვევის გაუფრთხილებელი ხასიათის შესახებ, რომლის მიხედვითაც „მე-10 მუხლის დარღვევის დადასტურებისათვის, აუცილებელი არ არის განზრახვის არსებობა. შესაბამისად, უფლებამოსილი ორგანოს გაუფრთხილებელი ქმედება, რომელსაც შედეგად მოჰყვა კონკურენციის შეზღუდვა, ასევე შეიძლება ჩაითვალოს მითითებული მუხლის დარღვევად“.²⁰

უნდა აღინიშნოს, რომ სააგენტოს მიერ დარღვევის დადასტურების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებიდან რამდენიმე დღეში, მისი შესრულების უზრუნველსაყოფად, რეგულირების სააგენტომ ძალადაკარგულად გამოაცხადა მის მიერ კონკურენციის დარღვევით გამოცემული ბრძანება.

სააგენტოს აღნიშნული გადაწყვეტილება არ გასაჩივრებულა და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

²⁰ იქვე, გვ. 90.

სასკოლო ავტობუსების საქმე²¹

საქართველოს სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციაზე, კერძოდ „საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტირებით უზრუნველყოფის პროგრამის“ შესაბამისობის აუდიტის ანგარიშზე დაყრდნობით, სააგენტომ, საკუთარი ინიციატივით, შეისწავლა მოცემული პროგრამის ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებებისა და განხორციელებული ქმედებების კანონის მე-7 და მე-10 მუხლის მოთხოვნებთან თავსებადობის საკითხი.

აუდიტის ანგარიშის მიხედვით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ქმედებების კონკურენციის კანონის მე-10 მუხლთან შეუსაბამობის რისკები მდგომარეობდა იმაში, რომ სატენდერო დოკუმენტაციით გათვალისწინებული მოთხოვნა – სატრანსპორტო საშუალების საკუთრების ან იჯარის შესახებ ინფორმაციის წარდგენა – ფორმალურ ხასიათს ატარებდა და წარმოადგენდა დამაბრკოლებელ ფაქტორს ტენდერში მონაწილეობის მსურველი კომპანიებისთვის. ამ ფაქტის გადასამოწმებლად, სააგენტოს მიერ მოძიებულ იქნა სატრანსპორტო მომსახურების პოტენციურად მომწოდებელი 57 კომპანია, რომელთაც ეთხოვათ ინფორმაციის წარმოდგენა: გააჩნდათ თუ არა ინფორმაცია განსახილველი შესყიდვების შესახებ და რა იყო კონკრეტული მიზეზები, რის გამოც ისინი მონაწილეობას არ იღებდნენ შესყიდვებში.

ეკონომიკური აგენტებისგან მიღებული საპასუხო წერილების ანალიზის შედეგად, სააგენტომ დაადგინა, რომ კომპანიათა ნაწილი აღნიშნულის მიზეზად გამოცხადებული შესყიდვების მოცულობასა და გეოგრაფიულ მასშტაბს ასახელებდა. ხაზგასასმელია ის გარემოება, რომ სატენდერო დოკუმენტაციაში მითითებული პირობა არცერთ კომპანიას არ დაუსახელებია შესყიდვებში მონაწილეობის მიღების დამაბრკოლებელ ფაქტორად. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ხსენებული მოთხოვნის სატენდერო დოკუმენტაციიდან ამოღებამ, რეალურად ვერ იქონია გავლენა შესყიდვებში მონაწილე ეკონომიკურ აგენტთა რაოდენობაზე.

ამდენად, სააგენტომ მიიჩნია, რომ სამინისტროს მიერ დადგენილი მოთხოვნა არ წარმოადგენდა დამაბრკოლებელ ფაქტორს, კონკრეტულ შესყიდვებში მონაწილეობის სურვილის მქონე ეკონომიკური აგენტებისთვის და შესაბამისად, არ იწვევდა სამინისტროს მხრიდან კანონის მე-10 მუხლის დარღვევას.

ამავე გადაწყვეტილებაში გვხვდება მეორე ეპიზოდი, რომლის ფარგლებშიც სააგენტომ განიხილა სამინისტროს მხრიდან კონკრეტული ეკონომიკური აგენტის საქმიანობის შეფერხების ფაქტი. საქმე შეეხებოდა ერთ-ერთი ტენდერის პირობებთან დაკავშირებით, ტენდერში მონაწილე კომპანიის მხრიდან, სახელმწიფო შესყიდვების ერთიან ელექტრონულ სისტემაში არსებული „კითხვა-პასუხის“ მოდულის მეშვეობით დასმულ შეკითხვებს, რომელსაც სამინისტროს მხრიდან გამოხმაურება არ მოჰყოლია და არც სატენდერო დოკუმენტაციაში არსებული ხარვეზები გასწორებულა. ეკონომიკური აგენტის წარმომადგენლების განმარტებით, კომპანია ვერ აიღებდა ხარვეზიანი მომსახურების შესრულების ვალდებულებას, რაც ტენდერში მონაწილეობის მიღებისაგან თავის შეკავების მიზეზი გახდა.

შესაბამისი კანონმდებლობის ანალიზის შედეგად, სააგენტომ მიიჩნია, რომ შემსყიდველ ორგანიზაციას ჰქონდა ვალდებულება, განსაზღვრულ მცირე ვადაში პასუხი გაეცა დასმულ შეკითხვებზე, რაც მას არ გაუკეთებია. სააგენტოს მსჯელობის თანახმად, კომპანიამ ტენდერში მონაწილეობა სწორედ იმ ფაქტორის გათვალისწინებით ვერ მიიღო, რომ მათი მხრიდან ხარვეზიანი და განუმარტებელი ვალდებულებების აღება რისკთან იქნებოდა დაკავშირებული. ამდენად, სააგენტომ მიიჩნია, რომ სამინისტროს ხსენებული ქმედებით ეკონომიკურ აგენტს

²¹ სააგენტო, ბრძანება №04/167, 23.06.2017, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3XW8KJl>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022.

შეზღუდა ტენდერში მონაწილეობის შესაძლებლობა, რაც წარმოადგენს კანონის მე-10 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის დარღვევას.

მოკვლევის შედეგად შემუშავებულ რეკომენდაციაში, შესაბამის ბაზარზე კონკურენტული გარემოს გაუმჯობესების აუცილებლობის პარალელურად, მნიშვნელოვანი აქცენტია გაკეთებული უსაფრთხოების ფაქტორზე. სააგენტო მიუთითებს, რომ „ამ ბაზარზე დაუშვებელია კონკურენციული ასპექტების შეფასება მომსახურების სპეციფიკური ხასიათის გათვალისწინების გარეშე. ქართული და ევროპული კანონმდებლობისა და მონინავე ქვეყნების პრაქტიკის მიხედვით, მოსწავლეთა ავტორტრანსპორტით გადაყვანისას, უმთავრესი ფაქტორია უსაფრთხოება. {...} სასურველია, სამინისტროს მიერ ბაზრის კვლევის პროცესში, მომსახურების ფასის, ვადისა (არანაკლებ 1 წელი) და სხვა პირობების განსაზღვრა მოხდეს პროექტის ფარგლებში დაგროვილ გამოცდილებაზე დაყრდნობითა და დაინტერესებული პირების ჩართულობით, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვადასხვა მიზნებს (ჯანსაღი კონკურენცია, საგზაო უსაფრთხოება, განათლების ხელმისაწვდომობა) შორის გონივრული ბალანსის საფუძველზე“.²²

სააგენტოს აღნიშნული გადაწყვეტილება არ გასაჩივრებულა და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

²²სააგენტო, ბრძანება №04/167, გვ. 53.

ბათუმის მერიის საქვე²³

სააგენტომ შეისწავლა ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიის მხრიდან გარე რეკლამის განთავსების ნებართვის, აუქციონის ჩატარების გარეშე ვადის გაგრძელების ფაქტის შესაბამისობა კონკურენციის კანონმდებლობასთან. შპს „ლიბოს“ საჩივრის მიხედვით, მისი კონკურენტი კომპანია ფლობდა ბათუმში გარე რეკლამის განთავსების ექსკლუზიურ ნებართვას, რომელსაც 2016 წელს გასდიოდა ვადა და ბათუმის მერიამ იგი აუქციონის ჩატარების გარეშე, დამატებითი 5 წლით გაახანგრძლივა. მომჩივანის პოზიციით, უწყების მიერ გარე რეკლამის განთავსების ნებართვის მსგავსი წესით გაახანგრძლივება ეწინააღმდეგება კანონის მე-10 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტს, რადგან ხდება გარე რეკლამის განთავსების ბაზარზე მოქმედი კონკრეტული კომპანიისთვის მონოპოლიური მდგომარეობის შექმნა.

მოკვლევის ფარგლებში, სააგენტომ გააანალიზა სამი საკითხი:

- 1 მოპასუხის ქმედებით შესაბამის ბაზარზე კონკრეტული კომპანიისათვის მონოპოლიური მდგომარეობის შექმნის ფაქტის სავარაუდო არსებობა;
- 2 შესაბამის ბაზარზე ფასწარმოქმნისა და კონკურენციის არსებითი შეზღუდვის არსებობა;
- 3 ბათუმის მერიის ქმედების კანონის მე-10 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით დადგენილ გამონაკლის შემთხვევებში მოქცევის შესაძლებლობა.

შესაბამისი ხელშეკრულების ანალიზის შედეგად სააგენტომ დაადგინა, რომ გაცემული ნებართვის საფუძველზე, შპს „აჯადიმ“ მოიპოვა ფაქტობრივად უკონკურენტო ძალაუფლება შესაბამის ბაზარზე, მაშინ, როდესაც ბაზარზე შესვლის ყველა სხვა მსურველს ესაჭიროებოდა წინასწარი თანხმობა ან თავად ამ კომპანიისგან და ან ბათუმის მერიისგან. აღნიშნული ძალაუფლება უნდა დასრულებულიყო 2016 წლის შემოდგომაზე, ნებართვის ვადის გასვლასთან ერთად. სააგენტოს პოზიციით, კანონმდებლობიდან გამომდინარე, არსებობდა ახალი აუქციონის მოლოდინი, რომელშიც მონაწილეობის მიღება უნდა შესძლებოდა ნებისმიერ კომპანიას. შესაბამისად, სახეზე უნდა ყოფილიყო ე.წ. „ბაზრისთვის კონკურენცია“ – სიტუაცია, როდესაც კონკურენტები ერთმანეთს ეჯიბრებიან (შეზღუდული დროის განმავლობაში) კონკრეტულ ბაზარზე დამკვიდრების ექსკლუზიური უფლებამოსილების მოსაპოვებლად.

სააგენტოს შეფასებით, „მოპასუხის მოქმედებებმა გამოიწვია შპს „აჯადისთვის“ ექსკლუზიური და ფაქტიურად უკონკურენტო უფლების გაგრძელება იმ პირობებში, როდესაც აუქციონის სახით შესაძლოა კონკურენტებს შორის გამართულიყო საკმაოდ დაძაბული პაექრობა ქალაქ ბათუმში გარე რეკლამის განთავსების ბაზრისთვის. შესაბამისად, სამართლებრივი კუთხით, სახეზეა მოპასუხის გადანყვეტილებით ეკონომიკური აგენტისთვის მონოპოლიური მდგომარეობის შექმნის ფაქტი. {...} აუქციონის ჩატარების შემთხვევაში, შეიქმნებოდა შედარებით კონკურენტული გარემო და შესაბამისად, მასში მონაწილე ბაზრის სხვადასხვა სუბიექტების მხრიდან მომსახურების სხვადასხვა ფასების შეთავაზების პირობებში, ფასწარმოქმნის სისტემაზე გაცილებით უფრო სამართლიანი იქნებოდა“.²⁴

ბათუმის მერიის განმარტებით, მისი ქმედება ექცეოდა კანონის მე-10 მუხლის გამონაკლისში, ვინაიდან მას საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობა აძლევდა ნებართვის გაგრძელების შესაძლებლობას. სააგენტოს გადანყვეტილებაში ამ მიმართულებით განვითარებულია მსჯელობა და აღნიშნულია, რომ შესაბამისი დადგენილების მოქმედი რედაქცია მართლაც ითვალისწინებს

²³ სააგენტო, ბრძანება №04/273, 06.10.2017, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3wBVduj>, ნდომის თარიღი: 26.07.2022

²⁴ სააგენტო, ბრძანება №04/273, გვ.19-20.

გაცემული ნებართვის ვადის გაგრძელების შესაძლებლობას, თუმცა, იგი მიემართება ამ დადგენილებაში შეტანილი ცვლილების ამოქმედების შემდგომ გაცემულ ნებართვებს და არ გულისხმობს ამ პერიოდამდე გაცემული ნებართვების გაგრძელების შესაძლებლობას.

როგორც სააგენტოს გადანყვეტილებაში ვკითხულობთ, „სახეცვლილი ნორმის გამოყენება შესაძლებელია მხოლოდ მისი ძალაში შესვლის შემდგომ ჩატარებულ აუქციონებთან მიმართებით, რომლებშიც, ლოგიკურად, კანონმდებლობის გათვალისწინებით, იქნება მოაზრებული ნებართვის გაგრძელების შესაძლებლობაც და პირობები დადგენილი იქნება ამ შესაძლებლობის გათვალისწინებით. ძველი ნორმის მოქმედების პერიოდში ჩატარებულ აუქციონებში კი, რა თქმა უნდა, ვერ იქნებოდა მოაზრებული ნებართვის გაგრძელების შესაძლებლობა (არც ნებართვის გამცემი და არც მისი პოტენციური მფლობელის მიერ) და აუქციონში ჩადებული ყველანაირი პირობა (მათ შორის, ფასიც), გამიზნული იქნებოდა კონკრეტული უფლების მაქსიმუმ 5 წლის ვადით გადაცემისათვის“.²⁵ ამდენად, სააგენტოს შეფასებით, ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიის ქმედება არ იყო მოქცეული კანონის მე-10 მუხლით დადგენილ გამონაკლისებში და დაკვალიფიცირდა, როგორც ხსენებული მუხლის “ე” ქვეპუნქტის დარღვევა.

სააგენტოს აღნიშნული გადანყვეტილება გაიზიარა სამივე ინსტანციის სასამართლომ და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

²⁵იქვე, გვ. 25.

დაზღვევის საქმე №1.²⁶

მოკვლევა წარიმართა სს „სადაზღვევო კომპანია უნიონის“ განცხადების საფუძველზე, რომელიც შეეხებოდა შპს „საქართველოს ფოსტის“, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისა და შპს „მთის კურორტების განვითარების კომპანიის“ მიერ გამოცხადებულ ტენდერებში სადაზღვევო კომპანიების გამოცდილებასა და მოზიდული/გამომუშავებული პრემიის მოცულობასთან დაკავშირებით წაყენებული მოთხოვნების შესაბამისობას კონკურენციის კანონმდებლობასთან. სატენდერო პირობების მიხედვით, რიგ შემთხვევებში, მოთხოვნილი იყო შესაბამის სფეროში მუშაობის 5-წლიანი გამოცდილება და ყოველწლიურად მოზიდული პრემიის ოდენობა არანაკლებ 5 მილიონი ლარის ოდენობით. მეტიც, ზოგ ტენდერში მოთხოვნა ფორმულირებული იყო, როგორც ორი წლის განმავლობაში ჯამურად არანაკლებ 20 მილიონი ლარის მოზიდული პრემიის სავალდებულო არსებობა.

როგორც სააგენტოს მიერ განხორციელებული ანალიზის შედეგად გამოიკვეთა, მოზიდული/გამომუშავებული პრემიის მოთხოვნის დაწესებამ/გამკაცრებამ ბაზარზე შემზღვეველი ეფექტი მოახდინა. აღნიშნული პირობის ტენდერებში არსებობის შედეგად, სადავო ტენდერებიდან ორში პოტენციურ კონკურენტთა რიცხვი 50%-ით შემცირდა (ბაზრის 10 მოთამაშიდან მხოლოდ 5-ს პქონდა ტენდერში მონაწილეობის მიღების თეორიული შესაძლებლობა), ხოლო მესამეში – კომისიის მიერ გამოცხადებულ ტენდერში – ბაზრის მოთამაშეთა მხოლოდ 20%-ს (10 სადაზღვევო კომპანიიდან 2-ს) გაუთანაბრდა.

გადაწყვეტილებაში საინტერესო მსჯელობაა განვითარებული კანონის მე-10 მუხლის მოპასუხე სუბიექტებთან დაკავშირებით. აღნიშნულია, რომ როგორც შპს „საქართველოს ფოსტა“, ისე შპს „მთის კურორტების განვითარების კომპანია“ ოპერირებენ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი სსიპ – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს ბედამხედველობის ქვეშ. მიუხედავად ამისა, სააგენტოს პოზიციით, „ფუნქციური თვალსაზრისით, უნდა გაიმიჯნოს, ერთი მხრივ, აღნიშნულ კომპანიების, როგორც მოგებაზე ორიენტირებულ კერძო სამართლის იურიდიულ პირების, ხოლო მეორე მხრივ, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსა და ეკონომიკის სამინისტროს საქმიანობა. აღნიშნული სამინისტრო და სააგენტო, თავისი ფუნქციებიდან გამომდინარე, წარმოადგენენ სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს. რაც შეეხება მათი ბედამხედველობის ქვეშ არსებულ კომპანიებს: მიუხედავად სახელმწიფო ხელისუფლების მხრიდან კონტროლის გარკვეული ელემენტებისა (100%-იანი წილი, დირექტორის დანიშვნის უფლებამოსილება, მნიშვნელოვანი საკითხების შეთანხმება), ეს კომპანიები მაინც წარმოადგენენ კერძო სამართლის სუბიექტებს. {...} მათი საქმიანობა განსხვავდება სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების საქმიანობის სპეციფიკისგან, რომლებსაც საქმიანობის უფლებამოსილება მინიჭებული აქვთ კანონით, ფინანსდებიან კანონით დადგენილი წესით და არ წარმოადგენენ მოგებაზე ორიენტირებულ ორგანიზაციებს“.²⁷

რაც შეეხება სსიპ – საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულ კომისიას, იგი ასევე არ იქნა მიჩნეული კანონის მე-10 მუხლის სუბიექტად, იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ „ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოების შესახებ“ საქართველოს კანონი, ერთი მხრივ, ცალსახად მიჯნავს ეროვნულ მარეგულირებელ ორგანოებსა და სახელმწიფო ორგანოებს და მეორე

²⁶ სააგენტო, ბრძანება №245, 28.12.2016, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3WL5Wgz>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

²⁷ სააგენტო, ბრძანება №245, გვ.75.

მხრივ, ადგენს პირველის დამოუკიდებლობას მეორისაგან. კანონმდებლობა უთითებს კომისიის დამოუკიდებლობაზე – სახელმწიფო ორგანოთა მხრიდან არასათანადო ზემოქმედებისა და არასამართლებრივი ჩარევისაგან.

მიუხედავად აღნიშნული შეფასებისა, სააგენტომ მიიჩნია, რომ „კომისიის ამ მუხლის სუბიექტებს შორის მოუქცევლობა წინააღმდეგობაში მოდის თავად აღნიშნული მუხლის პრინციპებთან. კონკრეტულად, კონკურენციის კანონის მე-10 მუხლი მიზნად ისახავს ყველა ისეთი ორგანოს ბაზარზე ჩარევის დაუშვებლობას, რომელიც ახორციელებს სახელმწიფო ფუნქციებს, როგორც სახელმწიფო, ისე ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების დონეზე. როგორც ანალიზმა აჩვენა, კომისია სწორედ მსგავს ორგანოებს მიეკუთვნება. შესაბამისად, სააგენტო თვლიდა, რომ ამ ორგანიზაციის კონკურენციის კანონის მე-10 მუხლის სუბიექტებს შორის არყოფნა კანონის ხარვეზია“.²⁸ ამდენად, გამომდინარე იქიდან, რომ მოპასუხეებიდან არც ერთი არ წარმოადგენდა კანონის 2020 წლის ცვლილებამდე არსებული რედაქციის მე-10 მუხლის სუბიექტს, სააგენტოს მიერ, ფორმალური თვალსაზრისით, ვერ დადგინდა კანონის დარღვევა.²⁹

მიუხედავად აღნიშნულისა, სააგენტომ მაინც იმსჯელა ქმედების ბუნებაზე და მიიჩნია, რომ მას ჰქონდა კონკურენციის კანონსაწინააღმდეგო ხასიათი. კერძოდ, სააგენტოს პოზიციით, რიგი სატენდერო პირობების (მოზიდული/გამომუშავებული პრემიის მაღალი ბღვრისა და დიდი გამოცდილების ნაწილში) დაწესების შედეგად, ტენდერებს გარეთ დარჩენილმა ეკონომიკურმა აგენტებმა სრულად ვეღარ შეძლეს იმ ბაზრის გარკვეული სეგმენტისთვის ბრძოლა, რომელზეც ისინი ოპერირებდნენ. „სააგენტო განმარტავს, რომ ის პატივს სცემს შესყიდვების კანონის მიერ შემსყიდველი ორგანიზაციებისთვის მინიჭებულ ფართო დისკრეციას, განსაზღვრონ სატენდერო პირობები მათი საჭიროებების/მოთხოვნილებების შესაბამისად. {...} აღნიშნული დისკრეცია შეუზღუდავი არაა. კერძოდ, დისკრეციის გამოყენებისას, შემსყიდველი ორგანიზაციები ვალდებული არიან დაიცვან კონკურენციის პრინციპები და არ ჩადონ ტენდერში ისეთი პირობები, რომლებიც წინასწარგანზრახულად ემსახურება ბაზარზე მოქმედ ეკონომიკურ აგენტებს შორის კონკურენციის შეფერხებას, შეზღუდვას ან აკრძალვას“, ³⁰ – მითითებულია სააგენტოს გადაწყვეტილებაში.

სააგენტოს აღნიშნული გადაწყვეტილება არ გასაჩივრებულა და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

²⁸ იქვე, გვ. 76.

²⁹ 2020 წელს „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად, კანონის აღნიშნული ხარვეზი გამოსწორებულია. კერძოდ, გაფართოვდა მე-10 მუხლის სუბიექტთა წრე და მათ ჩამონათვალს დაემატა – „სხვა ადმინისტრაციული ორგანო“. შესაბამისად, კანონის მოქმედი რედაქციით, მე-10 მუხლის სავარაუდო დამრღვევ სუბიექტებში მოიაზრება როგორც სახელმწიფო ხელისუფლების, აჭარისა და აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების, მუნიციპალიტეტის ორგანოები, ასევე, სხვა ადმინისტრაციული ორგანოებიც.

³⁰ იქვე, გვ. 83.

დაზღვევის საქმე №2.³¹

დაზღვევის სექტორში განხორციელებული მეორე მოკვლევის საფუძველს წარმოადგენდა სს „სადაზღვევო კომპანია უნიონისა“ და სს „არდი დაზღვევის“ საჩივრები. საქმე შეეხებოდა შემსყიდველი სახელმწიფო უწყებების მიერ ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფის პირობად საბანკო დაწესებულებების მიერ გაცემული ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიების წარდგენის მოთხოვნას. მომჩივანთა პოზიციით, სახელმწიფო შესყიდვებში საბანკო გარანტიის მოთხოვნისას, შემსყიდველებს (სსიპ - საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება - საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი (შემდგომში - საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი), ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია, ხაშურის მუნიციპალიტეტი და ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერია) ბანკები სადაზღვევო კომპანიებთან შედარებით უპირატეს მდგომარეობაში ჰყავდათ ჩაყენებული, მაშინ, როდესაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 879-ე მუხლის მიხედვით, საბანკო გარანტიის გამცემები შეიძლება იყოს როგორც საბანკო დაწესებულება, ასევე სადაზღვევო კომპანია. ამდენად, აღნიშნული სუბიექტების მიერ გაცემული საბანკო გარანტია კანონით გათანაბრებულია, ხოლო ანაზღაურების საკითხის გადაწყვეტისას იდენტური შედეგი დგება.

მოპასუხეთა ნაწილი შეზღუდვის დაწესებას ამართლებდა „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლით, რომლითაც იმპერატიულადაა განსაზღვრული შემსყიდველის მიერ საბიუჯეტო სახსრების რაციონალურად და სახელმწიფო ინტერესების გათვალისწინებით ხარჯვის ვალდებულება. აღნიშნულთან მიმართებაში სააგენტოს გადაწყვეტილებაში მითითებულია, რომ შესყიდვების კანონმდებლობა „მართლაც ადგენს შემსყიდველი ორგანიზაციის ვალდებულებას, რაციონალურად და საქართველოს სახელმწიფო ინტერესების გათვალისწინებით განახორციელოს შესყიდვები მისთვის გამოყოფილ ასიგნებათა ფარგლებში. ამავდროულად, კანონმდებლობიდან არ გამომდინარეობს, რომ საბიუჯეტო სახსრების რაციონალურად ხარჯვა გამორიცხავს კონკურენციის დაცვას. უფრო მეტიც, ჯანსაღი კონკურენცია, როგორც წესი, გულისხმობს ხარისხის ზრდასა და ფასების შემცირებას, რაც თავის მხრივ, სახელმწიფო შესყიდვებში საბიუჯეტო სახსრების დაზოგვის ერთ-ერთი წინაპირობაა“.³²

მოცემულ მსჯელობაზე დაყრდნობით, სააგენტომ მიიჩნია, რომ სადაზღვევო სექტორისათვის ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიების ბაზარზე შესვლის აკრძალვა სახელმწიფო შესყიდვებში ვერ იქნებოდა გამართლებული საბიუჯეტო სახსრების რაციონალური ხარჯვის ვალდებულებით. სააგენტოს პოზიციით, მხოლოდ ბანკისგან გაცემული გარანტიის წარდგენის მოთხოვნით, შესაბამის ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტების ჯგუფს - სადაზღვევო კომპანიებს - წაერთვათ შესაძლებლობა, გაეგრძელებინათ შესაბამის ბაზარზე საქმიანობა, ხოლო იმ სადაზღვევო კომპანიებს, რომლებიც წარმოადგენდნენ პოტენციურ ეკონომიკურ აგენტებს, წაერთვათ შესაბამის ბაზარზე შესვლის უფლება.

საბოლოოდ, სააგენტომ დაადგინა, რომ საქართველოს სამოქალაქო კანონმდებლობიდან გამომდინარე, საბანკო გარანტიების გაცემის უფლება აქვთ როგორც ბანკებს, ისე სადაზღვევო კომპანიებს. ამ პირობებში, მოპასუხე სუბიექტების მიერ გამოცხადებულ კონკრეტულ ტენდერებში

³¹ სააგენტო, ბრძანება №04/248, 05.09.2017, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3Y55Hhx>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

³² სააგენტო, ბრძანება №04/248, გვ.: 17-18.

მხოლოდ ბანკების მიერ გაცემული ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიების მოთხოვნა უწყებამ კონკურენციის შეზღუდვად დააკვალიფიცირა.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ გადანყვეტილებაში განვითარებულია მსჯელობა გამონაკლის შემთხვევასთან დაკავშირებითაც, როდესაც ტენდერი ხორციელდება დონორის დაფინანსებითა და მის მიერ განსაზღვრული პირობების შესაბამისად. როგორც სააგენტოს გადანყვეტილებაში ვკითხულობთ, „სუბიექტს კონკრეტული ქმედება კონკურენციის კანონის მე-10 მუხლის დარღვევად რომ შეერაცხოს, მას უნდა გააჩნდეს აღნიშნული ქმედების დამოუკიდებლად განხორციელების საშუალება. აქედან გამომდინარე, მიზანშეუწონელია მე-10 მუხლის დარღვევაზე საუბარი იქ, სადაც შესაბამისი სახელმწიფო ხელისუფლებისა თუ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო დამოუკიდებლად ვერ იღებს შესაბამის გადანყვეტილებას და აღნიშნული გადანყვეტილება (ამ შემთხვევაში, სატენდერო დოკუმენტაციის შინაარსის განსაზღვრა) მთლიანად დამოკიდებულია გარეშე პირზე – დონორზე“.³³

მოპასუხეთა ნაწილმა სააგენტოს გადანყვეტილება გაასაჩივრა სასამართლოში. საავტომობილო გზების დეპარტამენტის სარჩელზე დავა სააგენტოს სასარგებლოს დასრულდა სამივე ინსტანციის სასამართლოში, ხოლო მუნიციპალური განვითარების ფონდის სარჩელზე დავა ჯერ მიმდინარეა.

³³ იქვე, გვ. 35.

დაზღვევის საქმე №3.³⁴

აღნიშნული მოკვლევა დაიწყო სს „სადაზღვევო კომპანია უნისონის“ საჩივრის საფუძველზე და ისევ უკავშირდებოდა საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ დაწესებულ სატენდერო პირობებს საბანკო გარანტიებთან მიმართებით. თუმცა, წინა მოკვლევისგან განსხვავებით (იხ. დაზღვევის საქმე N2), საკითხი შეეხებოდა წინასწარი ანგარიშსწორებისას გამოსაყენებელ საბანკო გარანტიებს (ე.წ. საავანსო გარანტიებს). კერძოდ, სახელმწიფო შესყიდვებში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი იმპერატიულად მოითხოვდა მხოლოდ საბანკო დაწესებულებების მიერ გაცემული საავანსო საბანკო გარანტიების წარდგენას. დეპარტამენტის პოზიციით, უწყება სერიოზულ პრაქტიკულ პრობლემებს აწყდებოდა სადაზღვევო კომპანიის მიერ გაცემული საბანკო გარანტიების ანაზღაურების პროცესში (გადაუხდელობის ან გადახდის გაჭიანურების სახით), თუმცა, სააგენტოს გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ საქმის მასალებით არ იქნა დადასტურებული სადაზღვევო ორგანიზაციების მიერ წინასწარი ანგარიშსწორებისას გამოსაყენებელი საბანკო გარანტიებით ნაკისრი ვალდებულებების დარღვევის ფაქტები.

როგორც გადაწყვეტილებაში ვკითხულობთ, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ გამოცემული მონეტარული და საბანკო სტატისტიკის 2017 წლის ბიულეტენის მიხედვით, საქართველოში მოქმედებს 16 კომერციული ბანკი, 16 სადაზღვევო და 75 მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია. აქედან გამომდინარე, სადავო სატენდერო პირობა დასახელებულ შესაბამის ბაზარზე ოპერირებადი ეკონომიკური აგენტების რაოდენობის ფაქტობრივად შვიდჯერ შემცირების რისკს შეიცავს.

დასაბუთების ნაწილში, სააგენტოს მოხმობილი აქვს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება³⁵ და აღნიშნავს, რომ სასამართლო, სახელმწიფო სახსრების რაციონალურ ხარჯვასთან ერთად, არანაკლებ მნიშვნელობას ანიჭებს თავად სამეწარმეო სუბიექტებისათვის ჯანსაღი კონკურენტული პირობების შექმნას, თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის განვითარებასა და სამართლიანი სამოქალაქო ბრუნვის უზრუნველყოფას.

როგორც სააგენტო მიუთითებს, „საქართველოს ეკონომიკის მასშტაბების გათვალისწინებით, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ საჯარო სექტორს, სახელმწიფო შესყიდვების საშუალებით, აშკარად შესწევს იმის რეალური უნარი, რომ არსებითი გავლენა მოახდინოს ქართული ეკონომიკის სტრუქტურასა და ბაზარზე არსებულ კონკურენტულ გარემოზე. ქვეყნის ეკონომიკისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სახელმწიფო შესყიდვებიდან მომდინარე მატერიალური სიკეთის ეკონომიკურ აგენტებს შორის იმგვარი გადანაწილება, რომ ამით არ მოხდეს კონკურენციის შეზღუდვა და ეკონომიკური აგენტების არათანაბარ პირობებში ჩაყენება“.³⁶

გადაწყვეტილებაში ასევე მოცემულია მსჯელობა სახელმწიფო უწყების დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებთან დაკავშირებით და მითითებულია, რომ „კანონის მე-10 მუხლით დადგენილი აკრძალვის უკულებელყოფა არ შეიძლება გამართლდეს შემსყიდველი ორგანიზაციისთვის მინიჭებული დისკრეციული უფლებამოსილებით, ვინაიდან კანონმდებლობით დადგენილი კონკურენციის დაცვის პრინციპი შემსყიდველი ორგანიზაციებისთვის მინიჭებული დისკრეციული უფლებამოსილების ბღვარია“.³⁷

³⁴ სააგენტო, ბრძანება №04/216, 07.08.2018, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3klcwXU>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

³⁵ საქართველოს უზენაესი სასამართლო, გადაწყვეტილება საქმეზე №ბს-667-642(კ-13), 21.07.2014.

³⁶ სააგენტო, ბრძანება №04/216, გვ. 39.

³⁷ იქვე, გვ. 44.

საბოლოოდ, წინა მოკვლევის ანალოგიურად, სააგენტომ დაადგინა, რომ დაუშვებელია განსახილველი სატენდერო პირობის არსებული შინაარსით გათვალისწინება და ამ გზით კონკურენციის არსებითი შეზღუდვა, იმ პირობებში, როდესაც კონკრეტული ფაქტებით არ დასტურდება ვალდებულების დარღვევის შემთხვევები (წინასწარი ანგარიშსწორებისას გამოსაყენებელი საბანკო გარანტიების ნაწილში) და ამასთან, დაზღვევის კანონმდებლობა შეიცავს შესაბამის მექანიზმებს, როგორც თანაბომიერ და რაციონალურ ალტერნატივას, საბანკო გარანტიით ნაკისრი ვალდებულებების შესაძლო დარღვევის რისკების შესამცირებლად. ამდენად, საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის განხილული ქმედება კანონის მე-10 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის დარღვევად იქნა მიჩნეული.

სააგენტოს გადაწყვეტილება გასაჩივრდა სასამართლოში და ამ ეტაპზე იგი არაა შესული კანონიერ ძალაში.

თექნიკური ინსპექტირების საქმე³⁸

2018 წელს ი/მ შოთა ლომინაშვილმა სააგენტოში წარადგინა საჩივარი, რომელიც ეხებოდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2018 წლის 8 იანვრის ბრძანებას, რომლითაც განისაზღვრა ავტოსატრანსპორტო საშუალებების პერიოდული ტექნიკური ინსპექტირების ცენტრების აკრედიტაციის დამატებითი პირობები. ხსენებული ბრძანების შესაბამისად, ტექნიკური ინსპექტირების სფეროში ამოქმედდა აკრედიტაციის დამატებითი პირობები, რომელთა დაკმაყოფილებაც სავალდებულო იყო ყველა იმ ეკონომიკური აგენტისთვის, რომელიც ამ ბაზარზე შესვლას გადაწყვეტდა. დამატებითი პირობების მიხედვით, აკრედიტაციას ექვემდებარებოდა ისეთი ტექნიკური ინსპექტირების ცენტრები, რომლებსაც 2017 წლამდე აკრედიტაციის მიღების კუთხით ჰქონდათ განხორციელებული კონკრეტული აქტივობები და არაუგვიანეს 2018 წლისა წარდგენილი ჰქონდათ საბანკო გარანტია.

საქმის მოკვლევის პროცესში მოპასუხესთან, მომჩივანთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების შედეგად გამოიკვეთა კიდევ ერთი ადმინისტრაციული აქტი - საქართველოს ეკონომიკის სამინისტროს 2018 წლის 5 აპრილის ბრძანება. აღსანიშნავია, რომ მოკვლევის პროცესში მომჩივანის მხრიდან მოხდა დავის საგნის გაფართოება და იგი, 2018 წლის 8 იანვრის ბრძანებასთან ერთად, 2018 წლის 5 აპრილის ბრძანებასაც მიიჩნევდა კანონის მე-10 მუხლის დარღვევად. 2018 წლის 5 აპრილის ბრძანებით, იმ ეკონომიკური აგენტებისთვის, რომლებსაც სურდათ ამ ბაზარზე შესვლა და აკრედიტაციის მიღება, განისაზღვრა დამატებითი საკონკურსო პირობები. ამდენად, ხსენებული ბრძანება წარმოადგენდა ერთადერთ ალტერნატივას ბაზარზე შესასვლელად.

სააგენტომ შეაფასა ორივე ადმინისტრაციული აქტი და მნიშვნელოვანი განმარტება გააკეთა კანონის მე-10 მუხლით დადგენილ გამონაკლისებთან მიმართებაში. კერძოდ, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2018 წლის 8 იანვრის ბრძანება მიჩნეულ იქნა ნორმატიული აქტად, რომელიც მიღებული იყო კანონის საფუძველზე და იგი განხილულ იქნა, როგორც გამონაკლისი „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლის მოქმედების სფეროდან. შესაბამისად, სააგენტომ მიიჩნია, რომ იგი მოკლებული იყო შესაძლებლობას, აღნიშნული აქტით განსაზღვრული აკრედიტაციის დამატებითი პირობები შეეფასებინა კანონის მე-10 მუხლის ჭრილში.

რაც შეეხება 2018 წლის 5 აპრილის ბრძანებას, აღნიშნული წარმოადგენდა ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციულ სამართლებრივ აქტს. შესაბამისად, კონკურენციის სამართლის მიზნებისთვის, ხსენებული აქტი არ ჩაითვალა საქართველოს კანონმდებლობის ნაწილად და მოექცა კანონის მე-10 მუხლის შეფასების სფეროში.

აღნიშნული ბრძანებით განსაზღვრული იყო ავტოსატრანსპორტო საშუალებების პერიოდული ტექნიკური ინსპექტირების ცენტრების შექმნის/მოწყობის და აკრედიტაციის მიღების მიზნით შერჩევის პროცესში წინადადებათა წარმოდგენის წინაპირობები, რომლებსაც ჰქონდა სავალდებულო ხასიათი პროცესში მონაწილეობისა და შემდგომში გამარჯვებულად გამოცხადებისათვის. სააგენტომ, კანონის მე-10 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტთან შესაბამისობის კონტექსტში, ყურადღება გაამახვილა სწორედ ამ წინაპირობებზე, როგორც პროცესში მონაწილეობის მიღების დამაბრკოლებელ წინაპირობებზე, კერძოდ:

³⁸ სააგენტო, ბრძანება N04/240, 18.07.2019, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3kUqFRS>, წვდომის თარიღი: 26.07.2022

- ა მოთხოვნა ხელშეკრულების ხელმოწერის საფასურის გადახდის თაობაზე - თითოეულ ლოტზე სულ მცირე 750 000 ლარის ოდენობით;
- ბ ინსპექტირების განხორციელების სულ მცირე 5 წლიანი საერთაშორისო გამოცდილება;
- გ განსაზღვრული ლოტების შესაბამისი ტესტირების ხაზების რაოდენობა.

მოთხოვნა ხელშეკრულების ხელმოწერის საფასურის გადახდის თაობაზე - თითოეულ ლოტზე სულ მცირე 750 000 ლარის ოდენობით - მოკვლევის პროცესში სააგენტომ დაამუშავა შესაბამისი ინფორმაცია შესაბამის ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტების ფინანსური შესაძლებლობების შესახებ და შეაფასა, წარმოადგენდა თუ არა ის შესაბამის ბაზარზე შესვლის დამაბრკოლებელ ბარიერს. ინფორმაციის შესწავლის შედეგად დადგინდა, რომ ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტების წლიურ ბრუნვასთან შედარებით აღნიშნული თანხა იყო ზედმეტად არაპროპორციული და ისინი ვერ დააკმაყოფილებდნენ ბაზარზე შესასვლელად ამ მოთხოვნას. ამავდროულად ვერც მოპასუხე მხარის მხრიდან ვერ მოხდა საფასურის ამ რაოდენობის აუცილებლობისა და პროპორციულობის დასაბუთება.

სააგენტოს შეფასებით თითოეულ ლოტზე სულ მცირე 750 000 ლარის ოდენობით ხელმოწერის საფასურის დაწესებით ბაზარზე შეიქმნა მნიშვნელოვანი ბარიერი, რამაც, სხვა გარემოებებთან ერთობლიობაში, საბოლოო ჯამში შეზღუდა ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტების შესაძლებლობა მოეხდინათ სამენარმეო საქმიანობის გაფართოება, ისევე როგორც შეზღუდა შესაბამის ბაზარზე ახალი სუბიექტების შესვლის შესაძლებლობა, რითაც საბოლოო ჯამში, შეფერხდა ეკონომიკური აგენტების საქმიანობა.

ინსპექტირების განხორციელების სულ მცირე 5 წლიანი საერთაშორისო გამოცდილება - მოკვლევის პროცესში სააგენტომ მოიძია ინფორმაცია შესაბამის ბაზარზე მოქმედი იმ ეკონომიკური აგენტების შესახებ, რომლებსაც გააჩნდათ ამ სფეროში სულ მცირე 5 წლიანი საერთაშორისო გამოცდილება, თუმცა ბაზარზე ოპერირებად არც ერთ ეკონომიკურ აგენტს არ გააჩნდა მსგავსი გამოცდილება.

სააგენტომ მიიჩნია, რომ აღნიშნული წარმოადგენდა გადაჭარბებულ მოთხოვნას და მისი დაწესების აუცილებლობა არ იყო დასაბუთებული შესაბამისი არგუმენტაციით. ამკარად გამოიკვეთა, რომ ამ წინაპირობამ ბაზარზე მოახდინა შემზღუდველი ეფექტი, ვინაიდან არ არსებობდა კონკრეტული სუბიექტი, რომელსაც შეეძლო დაეკმაყოფილებინა ეს პირობა. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ გამარჯვებულ ეკონომიკურ აგენტსაც არ გააჩნდა ამგვარი გამოცდილება და მან პროცესში მონაწილეობა ქვეკონტრაქტორის მეშვეობით მიიღო.

განსაზღვრული ლოტების შესაბამისი ტესტირების ხაზების რაოდენობა - აღნიშნული წინაპირობით, თითოეული ლოტისთვის განისაზღვრა ტესტირების 17 ხაზი, ტესტირების ხაზების ტიპებისა და საქართველოს რეგიონების გეოგრაფიული განაწილების გათვალისწინებით. ამასთან, თითოეულ ლოტში წინასწარ დადგენილი იყო სხვადასხვა რეგიონში/ქალაქში მოსაწყობი ინსპექტირების ხაზების ოდენობა. მომჩივანიც და სხვა ეკონომიკური აგენტებიც ხაზს უსვამდნენ, რომ თითოეული ლოტისთვის დადგენილი ტესტირების ხაზების ამგვარი გადანაწილება, თითოეული ხაზისთვის განსაზღვრული ფინანსური ვალდებულებისა და გასაწევი სამუშაოების გათვალისწინებით, წარმოადგენდა მათი მონაწილეობის გამომრიცხველ წინაპირობას და დაუძლეველ ბარიერს. მეორე მხრივ, მოპასუხე მხარემ ვერ დაასაბუთა ლოტების ასეთი ტიპის გადანაწილების მიზანი.

სააგენტოს შეფასებით, სამინისტროს სათანადოდ არ შეუსწავლია ბაზარზე არსებული

მდგომარეობა და არ განუხილავს დასახული ლეგიტიმური მიზნის მიღწევის სხვა შესაძლო ნაკლებად შემზღუდავი საშუალებებით მიღწევის შესაძლებლობა, რამაც, საბოლოო ჯამში, გამოიწვია ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტებისა და პროცესში მონაწილეობის მსურველი სხვა დაინტერესებული პირებისათვის ბაზარზე შესვლის ბარიერის წარმოქმნა.

საბოლოო ჯამში, სამივე სადავო პირობამ შექმნა ავტოსატრანსპორტო საშუალებების სავალდებულო პერიოდული ტექნიკური ინსპექტირებით მომსახურების ბაზარზე შესვლის გაუმართლებელი ბარიერები, რამაც გამოიწვია მომჩივანისა და ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტების საქმიანობის შეფერხება და შესაბამისი ბაზრიდან მათი გამორიცხვა. სააგენტომ დაადგინა კანონის მე-10 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის დარღვევა და ამასთანავე, განსახილველად სავალდებულო რეკომენდაციებით მიმართა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს.

სააგენტომ მიიჩნია, რომ შესაბამის ბაზარზე კონკურენტული გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, მიზანშეწონილია, გადაიხედოს სფეროს მარეგულირებელი კანონმდებლობა, რათა აკრედიტაციის მიღებისა და ბაზარზე ოპერირების დაწყების მსურველებს, შესაბამისი კონკურენტული პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, მიეცეთ აკრედიტაციის გავლის შესაძლებლობა.

სააგენტოს გადაწყვეტილება გასაჩივრდა სასამართლოში და ამ ეტაპზე იგი არაა შესული კანონიერ ძალაში.

„ჭიკიაი ჰოლდინგის“ საქმე ³⁹

სს „სადაზღვევო კომპანია ჯი პი აი ჰოლდინგმა“ 2021 წელს სააგენტოში შეიტანა საჩივარი შპს „საქაერონავიგაციის“ მხრიდან „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლის სავარაუდო დარღვევის ფაქტზე. საკითხის შეეხებოდა მოპასუხის მხრიდან 2021 წელს გამოცხადებულ ელექტრონულს ტენდერს სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის, ქონების, თანამშრომელთა ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურების შესყიდვის თაობაზე. სატენდერო დოკუმენტაციაში ჩადებული იყო პირობა, რომელიც პრეტენდენტს ავალდებულებდა, წარმოედგინა ინფორმაცია სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის რისკის 100% გადაზღვევის შესახებ. გადაზღვევა დადასტურებული უნდა ყოფილიყო უშუალოდ გადამზღვეველი კომპანიის მიერ და არ მიიღებოდა ბროკერის წერილი. ამასთან, მოთხოვნილი დოკუმენტაცია პრეტენდენტის მხრიდან წარდგენილი უნდა ყოფილიყო ელექტრონული ტენდერის „წინადადების მიღება დაწყებულია“ ეტაპზე.

სააგენტომ, მომჩივანის მიერ დასმული სადავო ფაქტობრივი გარემოებები შეისწავლა კანონის მე-10 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებთან მიმართებაში. მან ასევე იმსჯელა მოპასუხის, როგორც კანონის მე-10 მუხლის სუბიექტის სტატუსზე და მიიჩნია, რომ შპს „საქაერონავიგაცია“ არის სახელმწიფოს 100%-იანი წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებულ საწარმო, რომელიც სახელმწიფოსგან დელეგირების საფუძველზე ახორციელებს კონკრეტულ საჯარო უფლებამოსილებებს. შესაბამისად, სააგენტომ შპს „საქაერონავიგაცია“ მიიჩნია კერძო სამართლის იურიდიულ პირად, რომელიც საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მიხედვით ითვლება ადმინისტრაციულ ორგანოდ და ამდენად, წარმოადგენს კანონის მე-10 მუხლის სუბიექტს.

მომჩივანის მიერ კანონსაწინააღმდეგოდ დასახელებული პირობებიდან პირველი იყო სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის სადაზღვევო რისკის 100%-ით გადაზღვევის უშუალოდ გადამზღვეველი კომპანიისგან დადასტურების მოთხოვნა (საბროკერო კომპანიების წერილი არ მიიღებოდა). აღნიშნულთან დაკავშირებით, სააგენტომ მოკვლევის ფარგლებში გამოითხოვა ინფორმაცია როგორც უშუალოდ მომჩივანისა და მოპასუხისგან, ასევე სხვა დაინტერესებული მხარეებისგან. მიღებული ინფორმაციის შეფასების საფუძველზე სააგენტომ მიიჩნია, რომ ხსენებული პირობა არ იწვევდა კანონის მე-10 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტების დარღვევას, რადგან გამომდინარე იქიდან, რომ გადამზღვეველი კომპანიის მონაწილეობა აუცილებელია, რათა შემდგომში მოხდეს პრეტენდენტის მიერ ხელშეკრულების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების შესრულება - შემსყიდველ ორგანიზაციას ესაჭიროება მყარი გარანტიები სახელშეკრულებო ურთიერთობის დასამყარებლად აუცილებელი გადაზღვევის ელემენტის შესახებ.

სააგენტოს შეფასებით, შპს „საქაერონავიგაციის“ მიერ შემუშავებული პირობა იყო ზოგადი ხასიათის, რომელიც პრეტენდენტს ავალდებულებდა, მოეპოვებინა მესამე პირის - გადამზღვეველი კომპანიის თანხმობა და გადაზღვევის ბაზარი, მისი სპეციფიკის და თითოეული კომპანიის პოლიტიკის გათვალისწინებით, თანაბრად ხელმისაწვდომი იყო, როგორც მომჩივანისთვის, ასევე მისი კონკურენტებისათვის.

მომჩივანის მიერ დასახელებულ მეორე სადავო პირობას წარმოადგენდა გადამზღვეველი კომპანიის მიერ გაცემული დასტურის წარდგენის დრო (აღნიშნული წერილი უნდა წარდგენილიყო ელექტრონული ტენდერისთვის სტატუსის „წინადადების მიღება დაწყებულია“ ეტაპზე). სააგენტოს შეფასებით, არც მეორე პირობა ეწინააღმდეგებოდა კანონის მე-10 მუხლის

³⁹ სააგენტო, ბრძანება N 04/216, 27.12.2021. ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3DqIVKh>, ნვდომის თარიღი: 26.07.2022.

„გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებს, რადგან პრეტენდენტებს ჰქონდათ ერთოვანი ვადა დოკუმენტაციის მოსამზადებლად და შესაბამისი გადამზღვეველი კომპანიის მოსაძიებლად. ამასთან, მოპასუხის მიერ 2021 წლის თებერვალში ჩატარდა ბაზრის კვლევა, რომლის ფარგლებშიც შპს „საქაერონავიგაციამ“ აცნობა კომპანიებს, რომ იგეგმებოდა შესაბამისი მომსახურებების შესყიდვა. ამდენად, ყველა პრეტენდენტს საკმარისი დრო უნდა ჰქონოდა მოსამზადებლად, მათ შორის გადამზღვეველის დასტურის მოსაპოვებლადაც. ამასთან, შესყიდვების მარეგულირებელი კანონმდებლობიდან გამომდინარე, თუ თავიდანვე არ იქნებოდა მოთხოვნილი ხსენებული დოკუმენტი, სატენდერო კომისია „შერჩევა-შეფასების“ ეტაპზე ვეღარ მოითხოვდა დამატებით, სატენდერო პირობებით გაუთვალისწინებელი ახალი დოკუმენტის - გადამზღვეველის დასტურის წარდგენას პრეტენდენტისგან.

მომჩივანის მიერ დასახელებული მესამე სადავო პირობა შეეხებოდა ელექტრონულ ტენდერში სხვადასხვა სადაზღვევო მომსახურების ერთ ლოტად გაერთიანებას. სააგენტოს შეფასებით, მესამე პირობაც არ ეწინააღმდეგებოდა კანონის მე-10 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებს, რადგან სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევა, ისევე როგორც ქონების, ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის დაზღვევა სახელმწიფო შესყიდვების სისტემაში გაერთიანებულია ერთ კლასად და შესყიდვების მარეგულირებელი კანონმდებლობის შესაბამისად, წარმოადგენს შესყიდვის ერთგვაროვან ობიექტს. თავის მხრივ, ერთგვაროვანი ობიექტების შესყიდვა შესაძლებელია მოხდეს ერთი ტენდერის ფარგლებში. ამასთან, ბაზარზე მოქმედი სადაზღვევო კომპანიების უმრავლესობა ფლობდა შესაბამის ლიცენზიას და მათი უმრავლესობისათვის ხელმისაწვდომი იყო გაერთიანებული ლოტის ფარგლებში შესასყიდი ყველა ტიპის მომსახურებების შეთავაზება.

ამდენად, საქმეზე არ დადგინდა კანონის დარღვევა მოპასუხე კომპანიის მხრიდან, თუმცა სააგენტომ მას მიმართა განსახილველად სავალდებულო რეკომენდაციით: „მიუხედავად იმისა, რომ რომ შესყიდვების კანონმდებლობა მოპასუხეს აძლევს უფლებას, ტენდერი გამოაცხადოს ერთგვაროვან ობიექტზე და ბაზარზე მოქმედ ყველა კომპანიას აქვს როგორც სიცოცხლის დაზღვევის, ასევე, დაზღვევის (არასიცოცხლის ლიცენზია) - მიზანშეწონილია, მოპასუხის მიერ ბაზრის შესწავლა განხორციელდეს გარკვეული პერიოდულობით, იმგვარად, რომ მოპასუხის მხრიდან ხელი შეეწყოს კონკურენციის უფრო მეტად განვითარებას. კერძოდ, მიზანშეწონილია, შპს „საქაერონავიგაციამ“ პერიოდულად განახორციელოს კვლევა სამოქალაქო პასუხისმგებლობის, ქონების, ჯანმრთელობის და სიცოცხლის დაზღვევის შესყიდვის ერთ ლოტად გამოცხადების დადებითი და უარყოფითი ფაქტორების და ფასების შესახებ, რადგან დროთა განმავლობაში ბაზარი განიცდის ცვლილებას - ეს კი თავისთავად აისახება მომსახურებების ფასებზეც.“⁴⁰

სააგენტოს გადაწყვეტილება არ გასაჩივრებულა და იგი შესულია კანონიერ ძალაში.

⁴⁰ სააგენტო, ბრძანება N 04/216, გვ.69

(032) 244 07 70 (21 74)

info@gnca.gov.ge

www.gnca.gov.ge

<https://bit.ly/37SCd22>

<https://bit.ly/3rZdxvL>

<https://bit.ly/37SCd22>

0102 ქ. თბილისი, აღმაშენებლის გამზირი - 154.
ბიზნეს ცენტრი "მწვანე ოფისი", მე-10 სართული